

Omgevingsrecht in tijden van corona, deel 2: onroerend erfgoed

B.VI.Reg. 27 maart 2020 tot remediëring van termijnen en procedurele verplichtingen tijdens een civiele noodsituatie binnen het beleidsveld onroerend erfgoed

Wat betreft het beleidsdomein Onroerend Erfgoed, werden op 27 maart 2020 in een noodbesluit enkele noodmaatregelen vastgelegd.¹ Het Noodbesluit Onroerend Erfgoed voorziet in enkele procedurele aanpassingen en verlengingen van diverse proceduretermijnen uit het OED² en het OEB.³ Het besluit werd opgemaakt om particulieren, lokale overheden en professionelen die het door deze crisis moeilijk hebben de opgelegde termijnen of procedureregels na te leven, toe te laten flexibel om te springen met de huidige onroerenderfgoedregelgeving, en zo maximale rechtszekerheid voor de burger en de erkende actoren in het kader van die regelgeving te verzekeren.⁴ Op dit ogenblik gelden de maatregelen van 24 maart 2020 tot en met 24 april 2020. Deze termijn kan nog worden verlengd zolang de civiele noodsituatie duurt. Dergelijke eventuele verlenging zal zowel in het Belgisch Staatsblad als op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed worden gepubliceerd.⁵ Hieronder gaan we in op de verschillende maatregelen die het Noodbesluit Onroerend Erfgoed voorziet.

Procedurele aanpassingen

Kennisgevingen of verzendingen die op grond van het OED en OEB via beveiligde zending moeten gebeuren, kunnen nu ook via **e-mail**.⁶ De datum van kennisgeving is in dat geval de datum van verzending, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.⁷

Inzake archeologie is deze maatregel vooral voor de kennisgeving van de verlenging of inkorting van de termijn van 10 dagen bij toevalsvondsten relevant. Alle andere kennisgevingen inzake archeologie kunnen ook geschieden

via het digitale platform. Het OED voorziet reeds dat wanneer dit platform om technische redenen onbeschikbaar is, de archeoloog of het agentschap de documenten ook kan indienen of verzenden via e-mail.⁸

1 B.VI.Reg. 27 maart 2020 tot remediëring van termijnen en procedurele verplichtingen tijdens een civiele noodsituatie binnen het beleidsveld onroerend erfgoed, op het ogenblik van schrijven nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad (hierna: Noodbesluit Onroerend Erfgoed).

2 Decr. 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, *BS* 17 oktober 2013 (hierna: OED).

3 B.VI.Reg. 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend erfgoeddecreet van 12 juli 2013, *BS* 27 oktober 2014 (hierna: OEB).

4 Nota aan de Vlaamse Regering betreffende het Noodbesluit onroerend erfgoed, VR 2020 2703 DOC.0283 (hierna: Nota aan de Vlaamse Regering), 2.

5 Art. 3 Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

6 Een beveiligde zending is een aangetekende zending of afgifte tegen ontvangstbewijs: zie art. 2.1, 20° OED en art. 4, 1° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

7 Art. 2.1, 22°/1, b) OED; nota aan de Vlaamse Regering, 4.

8 Art. 5.1.4, vijfde lid en art. 5.4.23 OED.

Ook het besluit tot (verlenging van) voorlopige of definitieve bescherming en het voorlopige en definitieve wijzigings- of opheffingsbesluit zal via e-mail aan de betrokkenen kunnen worden verzonden.⁹ De zakelijkrechtshouders die de gebruikers en de zakelijkrechtshouders van cultuuroederen in kennis van het Beschermingsbesluit moeten brengen, kunnen dit eveneens via e-mail doen.¹⁰ Het is te betreuren dat dezelfde mogelijkheid niet is voorzien indien de kennisgeving gebeurt in het kader van een wijziging of opheffing van een Beschermingsbesluit in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Hetzelfde geldt voor elke beveiligde zending die gebeurt in het kader van de handhaving van het OED. Zo kan de kennisgeving van het voornemen om een bestuurlijke geldboete op te leggen, een eventueel dwangbevel¹¹ alsook een aanmaning,¹² een afschrift van de dagvaarding, het exploit tot inleiding van het geding of de eindbeslissing¹³ op grond van het Noodbesluit Onroerend Erfgoed via e-mail ter kennis worden gebracht. Ook elke kennisgeving inzake het rechterlijk herstel alsook de bestuurlijke maatregelen kunnen via e-mail gebeuren.

Om bijeenkomsten te vermijden maar toch te verzekeren dat de VCOE en het college van burgemeester en schepenen kunnen adviseren en beslissen, voorziet het Noodbesluit Onroerend Erfgoed in de mogelijkheid voor zowel de VCOE als het college van burgemeester en schepenen om samen te komen en om te beslissen of advies uit te brengen via **tele- of videoconferentie** of via de **schriftelijke procedure**.¹⁴

Door personeelstekort is het in deze crisis niet ondenkbaar dat **adviesinstanties niet tijdig adviezen kunnen verlenen**. In het kader van de beschermingsprocedure geldt een laattijdig of niet uitgebracht advies als een stilzwijgend gunstig advies.¹⁵ Dit is tijdens de duur van de maatregelen uit het Noodbesluit Onroerend Erfgoed niet meer het geval. Wanneer een advies uitblijft, kan wel worden voorbijgegaan aan de adviesverplichting.¹⁶

Termijnverlengingen

Wanneer het agentschap de **aanduiding als erkend archeoloog of metaaldetectorist** weigert of intrekt, kan de aanvrager of de erkende archeoloog een georganiseerd administratief beroep instellen bij de minister binnen een termijn van 30 dagen die ingaat op de dag van kennisgeving van de weigering of intrekking.¹⁷ Deze termijn wordt ingevolge het Noodbesluit Onroerend Erfgoed verlengd met een termijn van 30 dagen, wat dus neerkomt op een verdubbeling.¹⁸ Het Noodbesluit voorziet niet dat de termijn opnieuw wordt verlengd ingevolge een verlenging van de noodtoestand.

Het Noodbesluit Onroerend Erfgoed voorziet ook een remediëring van de gevolgen van de noodtoestand op reeds lopende openbare onderzoeken in het kader van een **vaststelling van een inventaris**. Het openbaar onderzoek over de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed in de provincie Vlaams-Brabant – dit is op dit moment het enige openbaar onderzoek over inventarisatie dat lopende is – wordt geschorst en verdergezet na 24 april 2020. Het openbaar onderzoek startte op 2 maart 2020 en zou

normaal gezien gelopen hebben tot en met 30 april, maar loopt nu minstens nog tot en met 1 juni 2020. Wanneer de noodtoestand langer zou duren, kan de termijn van de schorsing of het uitstel van het openbaar onderzoek echter nog worden verlengd. De verlenging dient niet alleen te worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en op de website van het agentschap, maar dient ook te worden aangepast op het bericht dat is opgehangen in elke gemeente waar een onroerend goed is gelegen dat is opgenomen in de inventaris én te worden aangekondigd in ten minste drie dagbladen.¹⁹

Bezwaren en opmerkingen die tijdens de schorsing worden ingediend, zijn wel ontvankelijk en worden ook behandeld. Na de schorsing ligt de inventaris opnieuw ter inzage en is hij ook opnieuw te raadplegen bij het agentschap. Een nieuw openbaar onderzoek organiseren is tot en met 24 april niet mogelijk.

Inzake **archeologie** worden de beroepstermijnen tegen beslissingen over toelatingsaanvragen voor een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, gemelde archeologienota's,

9 Art. 6.2.3 OED.

10 Art. 6.1.6 en 6.1.16 OED.

11 Art. 11.2.5 OED.

12 Art. 11.3.2 OED.

13 Art. 11.4.3 OED.

14 Art. 4, 2° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

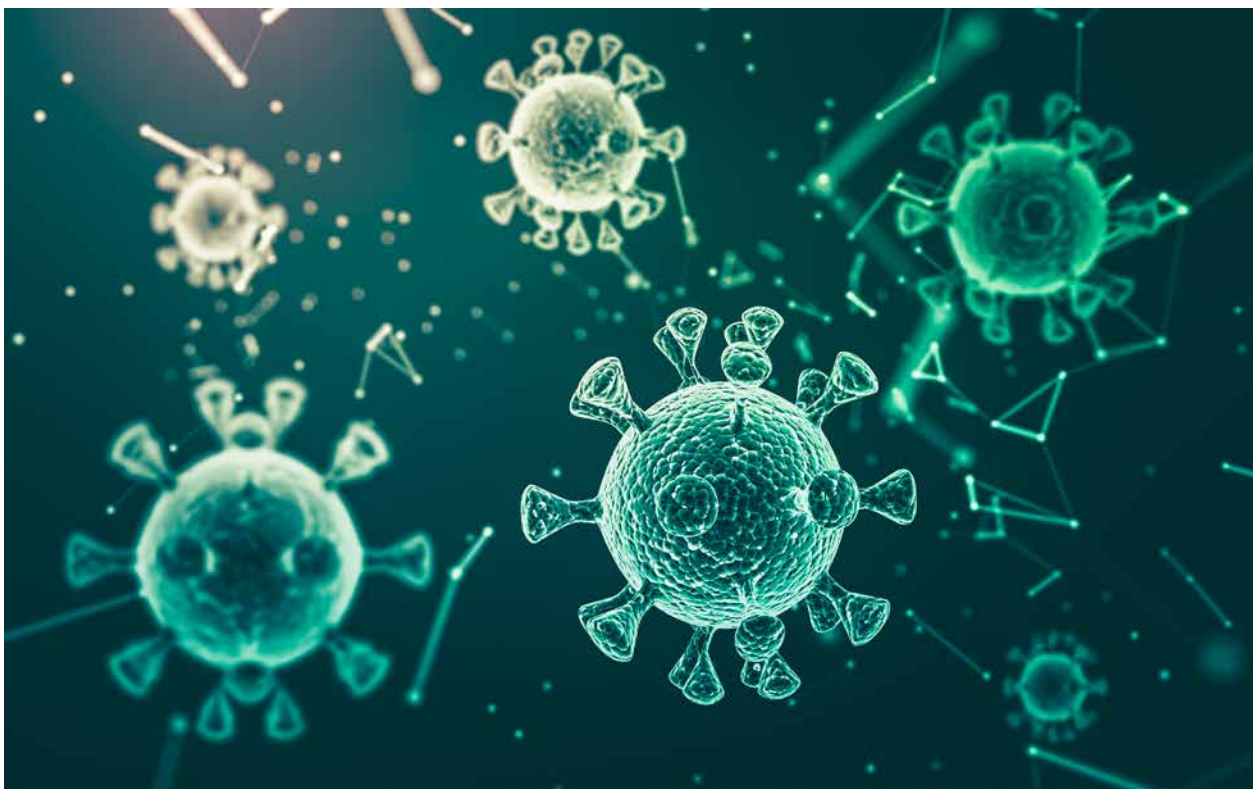
15 Art. 6.1.3, 6.1.8 en 6.2.4 OED.

16 Art. 4, 3° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

17 Art. 3.5.14 en 3.6.12 OEB.

18 Art. 5 Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

19 Art. 6, zesde lid Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

© Adobe Stock

nota's en toelatingsaanvragen voor een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen of het koppelen van voorwaarden daaraan, verlengd met 30 dagen, i.e. een verdubbeling.²⁰

Het agentschap bezorgt elke beslissing over gemelde archeologienota's, nota's of toelatingsaanvragen per e-mail aan de erkende archeoloog, die vervolgens de initiatiefnemer onverwijld per e-mail of per brief op de hoogte brengt van de beslissing.²¹ Het is te betwijfelen of deze maatregel ook geldt indien de beslissing wordt genomen door een erkende onroerenderfgoedgemeente. Deze hypothese wordt niet expliciet behandeld in het Noodbesluit. Gelet op de gelijkheid en eenvormigheid en de

doelstelling van het Noodbesluit, is het aangewezen de uitzonderingsmaatregel ook op onroerenderfgoedgemeenten van toepassing te verklaren. Het is immers niet in te zien waarom een onroerenderfgoedgemeente wel een beveiligde zending zou moeten gebruiken, terwijl het agentschap zich kan beperken tot een e-mail.

Termijnverlengingen zijn er ook in de **beschermingsprocedure**.

Zo wordt de termijn waarbinnen de zakelijkrechthouder na een voorlopige bescherming kan verzoeken om gehoord te worden, verlengd met 30 dagen.²²

Ook de termijn waarbinnen de zakelijkrechthouder het voorlopig of definitief Beschermingsbesluit ter kennis moet

brengen aan de gebruikers van het onroerend goed en de eigenaars van cultuurgoederen, wordt verlengd met 30 dagen.²³ Het is opvallend dat het Noodbesluit Onroerend Erfgoed niet in een gelijkaardige verlenging voorziet ingeval het gaat om een wijziging of opheffing van het Beschermingsbesluit (via een Beschermingsbesluit, noch via een GRUP). Mogelijk gaat de Vlaamse Regering ervan uit dat in het geval van een bestaand Beschermingsbesluit de zakelijkrechthouder sowieso zal

20 Opgesomd in art. 5.6.1 OEB en art. 7, 1° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

21 Art. 7, 2° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

22 Art. 6.1.6, tweede lid OED en art. 8, 1° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

23 Art. 6.1.6, derde lid, 1° en 2° en art. 6.1.16, tweede lid, 1° en 2° OED; art. 8, 2° Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

Het besluit is niet op alle punten even ondubbelzinnig.

beschikken over de nodige e-mail-adressen, waardoor een verlenging niet nodig is.²⁴ Dit geldt evenwel enkel voor een wijziging of opheffing via de procedure uit het OED. Voor een wijziging of opheffing via een RUP is kennisgeving via e-mail immers niet voorzien, waardoor minstens een verlenging van de kennisgevingstermijn wel wenselijk zou zijn.

Een **toelating** van het agentschap Onroerend Erfgoed voor werken aan beschermd onroerend erfgoed vervalt als de werken twee jaar na het verlenen van de toelating niet zijn gestart of gedurende meer dan drie opeenvolgende jaren worden onderbroken.²⁵ De geldigheidsduur van dergelijke toelating wordt verlengd met de duurtijd van de civiele noodsituatie. Wanneer de noodsituatie wordt verlengd, wordt ook de geldigheidsduur van de toelating verlengd.²⁶

Ook de aanvraagtermijnen voor een **premie** voor buitensporige opgravingskosten en voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, die normaal moet worden aangevraagd binnen 120 dagen na de indiening van respectievelijk het archeologierapport of de aktenaam van de archeologienota, worden verlengd met de duurtijd van de civiele noodsituatie. Ook hier zal de aanvraagtermijn verder worden verlengd indien de

noodsituatie langer duurt dan voorzien.²⁷

Inzake **handhaving** worden enkele dwingende termijnen van oorspronkelijk 30 dagen met nog eens 30 dagen verlengd. Het gaat hierbij om de termijn om verzet te doen tegen een dwangbevel²⁸ en de termijn om beroep in te dienen tegen een beslissing waarbij de inspecteur onroerend erfgoed een exclusieve dan wel een alternatieve bestuurlijke geldboete oplegt.²⁹

De termijn om beroep in te stellen tegen een beslissing tot toepassing van bestuursdwang of tot het opleggen van een last onder dwangsom wordt verlengd met 6 weken.³⁰ Het is niet duidelijk waarom is gekozen voor een verlenging in weken, terwijl het OED voorziet in een oorspronkelijke termijn van 30 dagen. Dit maakt de berekening van die proceduretermijn er niet gemakkelijker op. Bovendien vermeldt de nota aan de Vlaamse Regering dat de dwingende procedurele termijn met 45 dagen wordt verlengd. Hoewel het Noodbesluit vanzelfsprekend voorrang heeft, zou een toepassing van de termijn uit de nota duidelijker zijn.

Het is duidelijk dat de maatregelen uit het Noodbesluit Onroerend Erfgoed helpen vermijden dat een aantal rechten van de burger en onroerenderfgoedactoren door de noodsituatie niet meer uitgeoefend zouden kunnen worden. Gelet op de rechtszekerheid is evenwel te betreuren dat in het besluit niet overal voor de meest logische weg is gekozen én dat de tekst niet op alle vlakken ondubbelzinnig is.

Lise Vandenhende

24 Nota aan de Vlaamse Regering, 5.

25 Art. 6.3.11 OEB.

26 Art. 9 Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

27 Art. 11.7.8 en art. 11.10.8 OED en art. 10 Noodbesluit Onroerend Erfgoed.

28 Art. 11.5.11, § 2 OED.

29 Resp. art. 11.2.5, § 4 en art. 11.2.6, § 4, derde lid OED.

30 Art. 11.5.8, § 1, tweede lid OED en art. 11.5.15, § 1, tweede lid OED; art. 11 Noodbesluit Onroerend Erfgoed.